

CAMPANES

I

Nang-nong! Nang-nong! Lentament, una batallada la grossa, una la petita, les dues campanes toquen a albat. Toquen pel noi de la vídua del mestre de cases, que aquesta tarda s'ha negat al riu, mentre nedava amb els companys de colla. I cada batallada té un ròssec de sanglot, per la vida segada en poncella. Ploren el dolor de la mare i el propi dolor, que al poble no hi havia més bella criatura i elles s'abocaven a mirar-lo encisades, sempre que el veien passar pel carrer tot anant i venint d'estudi.

Sort i dissort, insondable misteri! ¿Per què el malfat s'acarnissa de sobte contra una casa o un llinatge? ¿Quins vells pecats insabuts fa expiar? ¿Quin excés de ventura, que faria l'home massa semblant a un déu? Encara no fa un any, la mort del marit daltabaix d'una bastida. I avui, en aquesta tarda esplendent de juliol, que tot el món és rialla i cantadissa, set espases al cor i el fill negat a la falda.

I una hora abans, tan viu i tan alegre! La tarda era xafogosa i partí a banyar-se en eixir d'estudi. «Tingues compte», li cridà la mare, com totes les mares temerosa. I ell havia rigut i respost: «Sí, dona, sí: no sigueu poruga!»

I tots els companys rigueren també, que era el més bon nedador de la colla. Però el món és tot ple de falsedat i de traïdoria. Forces obscures, rosegades d'enveja, sotgen els passos de l'home, esperant el moment de fer-li pagar les seves orgulloses pretensions de reialesa i domini.

Res no hi ha tan pur com l'aigua: no res que sembli tan lluny de parany i de tèrbol propòsit. I els infants són bells, nus i daurats en l'àuria claror de la tarda, a punt de capbussar-se en la gorga. L'aigua hi és clara i transparent com enlloc cap aigua. I manyaga que sembla que s'adorm i no camina, verda bauma endins i on és forta la gruixa, blava per indrets del cel que encisat s'hi emmiralla. I de sobte els infants capbussen i tota la gorga és joc i riure, esquitx i escuma, xiscle i tamborella. I ningú tan enjogassat, ardit i rialler com el fill de la vídua del mestre de cases.

A l'hora de plegar el joc, el cerquen i no el troben. ¿S'haurà amagat darrere d'una mata per donar-los neguit i després fer-ne burla? ¿Se l'ha endut el corrent, manyac però traïdor, endins de la bauma? ¿Se n'haurà enamorat, veient-lo tan bonic, la dona d'aigua que potser hi habita? El criden i criden alarmats, amb creixent angoixa. No els respon sinó el cant dels ocells, el follejar de l'oreig i de les fulles i la rialla de l'aigua riu avall, com sempre clara, innocent i fresca. I fugen esglaiats, a mig vestir, a portar la mala nova.

I ara les campanes toquen a albat, una batallada la grossa, una la petita, lentament, lentament, perquè no els escapi el gran plor que els nua la gola. De totes les

penes del món, cap de tan mal resignar-s'hi com la mort d'un infant. Immòbil i glaçat aquell petit cos tan inquiet, que hi era la vida el dansar d'una flama en encendre's! Pàl·lida i muda aquella boca, talment una flor que reia i cantava! Les campanes no se'n poden avenir. I els és pena doble aturar el plany a la meitat i tocar a festa.

Així ho mana el ritual. Un àngel més ha entrat al cel i han de dir com li és feta bella rebuda. Però elles pensen en la pobra mare, tan sola i tan trista, i no tenen pas el cor a parlar de cants i de danses. Tritllegen perquè és la seva obligació i són complidores. Però d'un aire que no enganya, just només per a quedar bé. I així que poden reprenen el plany, una batallada la petita, una la grossa, i ja no s'estan de plorar per totes les mares que la mort se'ls ha endut abans d'hora els fills i les filles.

Les campanes tenen per gran disbarat que la mort no estigui més ben governada. Ni el sol, que és tan gran i tan bell, no pot llevar-se i colgar-se quan li sembla: és el temps de l'any qui li dicta si ha de ser la jornada llarga o curta. I la mort va i ve com li plau i es fa al seu gust tardana o matinera. ¿Per què en unes coses tal concert i mesura i en altres tot és confusió i desordre? Mal aniria el jardí que en fossin tallades les poncelles. Cert que tot el que neix ha de morir: si no fos el dolor de la mort, no coneixeríem el goig de les naixences. Però és de seny natural que morin els vells i no els joves. Fins que l'arbre ha finit de florir i de fruitar, pecat qui en fa estelles.